

1151

E

9

2556

262c
PRIJS 15 CENTEN

NEDERLAND EN INDONESIË

REDE

OP DEN STAMDAG VAN HET „ALGEMEEN
NEDERLANDSCH VERBOND" DEN 27^{EN} MAART 1925
TE 'S-GRAVENHAGE UITGESPROKEN

DOOR

RN. MS. NOTO SOEROTO

OVERGEDRUKT UIT „OEDAYA"

REISBUREAU
LINDEMAN

's-GRAVENHAGE

ROTTERDAM — HAARLEM — LEEUWARDEN

ARNHEM — GRONINGEN — UTRECHT

WELTEVREDEN

PASAR BAROE Z'29 (ANETA-GEBOUW)

KOERIERSBEGELEIDINGEN

SCHEEPSPASSAGES

SLAAPWAGENBILJETTEN

ALLE INLICHTINGEN KOSTELOOS

IN 1925
PER VLEGTUIG

naar

K
L
M

LONDEN
PARIJS
BRUSSEL
BREMEN
BAZEL
BERN
HAMBURG
KOPENHAGEN
MALMÖ
HANNOVER
BERLIJN
KEULEN

Snelste
en gemakkelijkste
verbindingen.

NEDERLAND EN INDONESIË

REDE, OP DEN STAMDAG VAN HET ALGEMEEN NEDERL.
VERBOND DEN 27 MAART 1925 UITGESPROKEN
DOOR RN. MS. NOTO SOEROTO

Zeer geachte Aanwezigen,

Hoewel ik mij de uitnoodiging van uw Verbond om in uw midden eenige gedachten uit te spreken tot een eer moet aanrekenen, vervult deze mij niettemin, nadat ik eenmaal de toezegging heb gedaan, met grooten angst. Ditmaal toch zal ik mij moeten be-geven op een terrein, waarin ik mij niet geheel en al thuis gevoel. Ik bedoel het terrein der politiek, dat voor mij, althans naar mijn gevoel, niets anders dan voetangels en klemmen verbergt. En toch lijkt het mij ondoenlijk over Nederland en Indonesië te spreken zonder in de nabijheid te komen van Scylla en Charybdis.

Het spreken over politiek onderstelt eenige ervaring van leider-schap, hetzij in daden hetzij in de hanteering van beginselen; het onderstelt het vermogen om aan een groep mensen in de moeilijkheden van het bestaan, in den bestaansstrijd richting te geven. Nu, leiding aan een menschengroep, die althans een onder-deel vormt eener samenleving, heb ik nimmer gegeven, terwijl bovendien mijn geaardheid wellicht daartoe niet geschikt zoude zijn. Ik wil U dan ook met nadruk verzoeken aan mijn woorden niet de waarde te hechten van die van een gezaghebbend persoon, noch van een tolk mijner landgenooten. Gij moet mij aanhooren zooals gij naar ieder ander denkend mensch, van wien gij een meening verwacht, zult luisteren, ditmaal naar een Indonesiër, als hoedanig ik op deze plaats en in uw midden een unicum en een curiosum ben.

Maar misschien juist hierdoor zal ik een grooteren kring van menschen kunnen bereiken dan die op dit oogenblik op deze bijeenkomst vereenigd zijn. Want het spreekt wel vanzelf, dat ik geen vraagstukken van practische koloniale staatkunde te berde zal en kan brengen, doch het alleen zal hebben over de richtlijnen, de algemeene trekken van de politieke verhouding Nederland-Indonesië, waarover ieder ontwikkeld Nederlander en Indonesiër het recht heeft zich een meening te vormen. En hoe meer Neder-landers aandacht en belangstelling schenken aan het koloniale

vraagstuk, des te meer rechtvaardiging vindt mijn verschijnen in uw midden op dezen morgen.

Allereerst zij het mij vergund op mijn persoon het volle politieke licht te laten vallen, opdat men mij inderdaad geheel blank ziet, of beter gezegd „bruin”, mijn natuurlijke kleur. Een mijner bekenden deed mij n.l. eens de schampere opmerking, dat ik sinds ongeveer 1918 wel erg van kleur verschoten ben. Dit doelde op mijn tijdschrift *Oedaya*, dat ik onder de moeilijkste omstandigheden, doch vrij van alle partij-politieke invloeden, opkweek in de gedachtesfeer van vriendschap en samenwerking, van wederzijdsch vertrouwen, waardeering en begripen tusschen Nederlanders en Indonesiërs. Mijn bekende herinnerde zich ergens gelezen te hebben, dat ik aan den vooravond van de verkiezingen in 1918 mijn landgenooten opgewekt had om „rood” te stemmen. Ik hielp mijn criticus uit den droom en zeide: „ge hebt dat gelezen in het boekje van den heer B. Alkema, getiteld „De Sarikat Islam”. Hoort wat er in dat vlugschrift staat: „Als een man als de heer Noto Soeroto zijn strooibiljet verspreidt onder de hier in Nederland wonende Indiërs en roept: stemt rood, dan is dat te verstaan op dat moment, omdat hij meent, dat de zelfstandigheid, de zoo hartstochtelijk begeerde zelfstandigheid van Indië het spoedigst zou verkregen worden, wanneer de sociaal-democraten aan het bewind kwamen. Maar als nu die wensch vervuld was, zou dan de heer Noto Soeroto ook over Indië een sociaal-democratische regeering wenschen? Als hij een zoon van zijn volk is, kan dat m.i. niet waar zijn”.

Tot twee malen toe is hier mijn naam op ondubbelzinnige wijze genoemd. Inderdaad is in het jaar 1918 een manifest, als door den heer Alkema bedoeld, uitgegeven, doch door iemand die ik niet was; zijn naam, geheel anders luidend dan de mijne, stond er n.b. met koeien van letters onder! Ik stuurde den heer Alkema, destijds leeraar aan de Middelbare Koloniale Landbouwschool te Deventer, een exemplaar van het oorspronkelijk manifest, dat mij toegezonden was, met niets anders dan een dikke onderstreping van den naam des ondertekenaars. Ik verwachtte, dat de schrijver der brochure zijn vergissing, om van verregaande slordigheid niet te spreken, op de een of andere wijze recht zou zetten. Deze verbetering is voor zoover ik weet uitgebleven en ik hoop, dat de heer Alkema, mocht hij ooit het verslag van deze mijn woorden onder de oogen krijgen, alsnog niet zal nalaten dat verzuim te herstellen.

Deze uitweiding over een persoonlijke bijzonderheid acht ik noodig om aan te toonen, hoe ik steeds getracht heb mijn volksaard niet te verloochenen en al het goede wat ik van het Westen geleerd heb daarnaar te transposeeren. Diegenen onder mijn landgenooten, die mij het verwijt doen, dat ik ten opzichte van mijn land en mijn volk een Nederlandsche denkwijze toepas, zien het spiegelbeeld van de waarheid. Wij Indonesiërs hebben veel van de Nederlanders geleerd en zullen en moeten nog veel meer van hen leeren, maar laten wij vooral kritisch de dingen tot ons nemen. Niet ik, maar zij hebben in het politiek denken een Nederlandsche, of in het algemeen gezegd een Westersche, ziening zich eigen gemaakt, zooals ik in het volgende zal trachten duidelijk te maken.

Politiek heeft twee aspecten: een strijdend en een verzoenend beginsel; in den eersten aard is haar uitwerking scheidend en ontbindend, in den tweeden bindend en opbouwend. In de behartiging van de belangen van de eene groep ten koste en ten nadeele soms van de andere groep, zij het getemperd door zedelijke normen, uit zich de politiek in haar strijdend en ontbindend karakter. Gegeven de agressieve geaardheid der Westersche volkeren, is het dan ook geen wonder, dat nergens ter wereld de partij-politiek en de politiek in haar militant karakter zóó tot ontwikkeling is gekomen dan juist in het Westen.

Maar het welzijn van iedere menschengroep kan gediend worden op een wijze, welke in overeenstemming is met het welzijn van de geheele menscheid, en dan heeft politiek een hoogere roeping te vervullen, dan verkrijgt zij een edeler aanzien en dan kan ook „strijd om het bestaan” opgevat worden in den zin van samenwerking, van beroep op de hoogere mogelijkheden in den mensch, zooals opofferingsgezindheid, zelfbeheersching en zelfbeperking in zijn begeerten, teneinde gezamenlijk te komen tot de overwinning van de moeilijkheden des levens.

De aard der Indonesische volken is over het algemeen niet agressief en wanneer dus in Indonesië in politiek de partij-geest, de onverzoenlijkheid, de hartstocht voor den strijd als deugden worden aangeprezen, dan blijken deze landgenooten en hun Westersche vrienden den aard en dus de roeping van hun ras-persoonlijkheid niet begrepen te hebben. Wanneer wij aan het opkweken van een grof, dus slecht namaaksel van Westersche eigenschappen de voorkeur geven boven de bewuste aanvaar-

ding van een bestemming, welke ons door God is opgelegd, dan erkennen wij daarmede de superioriteit van die Westersche ras-eigenschappen, welke wij ons nooit en te nimmer geheel eigen kunnen maken, omdat zij producten zijn van klimaat en bijzondere levensomstandigheden; in dat geval is het na-ape en tegelijk het veroordeelen van wat men wil na-ape een gevolg van een zeer leelijke eigenschap n.l. de nijd der bezitloozen.

Daarom heb ik mij steeds vrij gehouden van allen invloed van welke politieke partij dan ook. De import-denkbeelden van klasse-strijd en afbraak van een bestaande maatschappij kunnen in het bijzonder mijn sympathie niet verwerven, omdat deze denkbeelden, doorgedrongen tot de critieklooze groote lagen van de Indonesische volken, zullen leiden tot klasse-haat en klasse-wangunst en tot den geesel van een amok-makende vernielzucht. Het is mij niet mogelijk de politieke verhouding Nederland-Indonesië anders te zien dan door de oogen van een Indonesiër, al moge de bril, waardoor deze oogen zien een andere kleur hebben dan die, door welke vele mijner landgenooten kijken. Maar het is mogelijk, dat lang gekoesterde idealen mijn denken telkens weer naar een bepaalde richting sturen.

Er bestaat in het rijk der Indische mythe een wenschboom, een *kalpataroo*, die de toovermacht bezit om alle daaronder uitgesproken wenschen in vervulling te brengen. Indien er nu zoo'n wonderboom werkelijk bestond, dan zou mijn wensch ten aanzien der koloniale staatkunde nochtans een wonder wezen van bescheidenheid. Ik zou wenschen, dat alle practische en nuchtere Nederlanders een weinig idealisme koesterden en dat alle idealistische Indonesiërs meer zin hadden voor de werkelijkheid en voor zelfcritiek. Hoe zou dan naar mijn ziening het beeld zijn van de verhouding Nederland-Indonesië?

Het zou eerst de omtrekken vertoonen van een Groot-Nederlandsch Rijk: te eener het moederland, te ander de koloniën, in het bijzonder Indonesië, tesamen beheerscht door een ideëel-koloniale staatkunde, een staatkunde, waarvan de groote lijnen bepaald worden door een idee, wijd en onbaatzuchtig genoeg om ook ruimte te laten voor de belangen en redelijke aspiraties der Indonesische volken. In het eerste tijdperk moet de wil om bij elkander te blijven aan beide zijden sterk zijn, de veiligstelling tegen buitenlandsche agressie en binnenlandsche wanorde zoo zeker, dat aan de volken van Indonesië gelegenheid wordt gege-

ven de nationale tendenzen van ieder der bedoelde volken, thans veelal nog zoo zwak, tot gezonde ontwikkeling te brengen. Intuschen valt het niet te ontkennen, dat naast het streven naar nationale eenheden er een neiging bestaat, althans bij de hooger ontwikkelde volken, naar de vorming van een eenheid, naar een bewuste saamhoorigheid zoo men wil, over de nationaliteiten heen. In het volgende stadium volvoert zich het ontwikkelingsproces van die Indonesische eenheid met als onafwijsbare voorwaarde de basis van economische kracht. Ten slotte, in de toekomst, zal het beeld van het Groot-Nederlandsche Rijk zich scherp afteekenen in de gedaante van een Statenbond.

Ik verlies niet uit het oog, dat in deze abstractie de Nederlanders en Indonesiërs nog altijd menschen zijn begiftigd met de hoedanigheden, welke mijn wenschen-vervullende wonderboom hun heeft geschonken. Daaruit volgt, dat er van Nederlandsche zijde geen bezwaar kan gemaakt worden tegen de vorming van een Indonesische eenheid, als zou deze in strijd zijn met het wezen van een koloniale politiek. Immers een harmonisch-denkend mensch, in wien idealisme en practische zin een evenwicht vormen, zal ook den moed bezitten het einde van alle menschelijk doen onder de oogen te zien, dus ook het einde van een koloniale staatkunde, zoo dit einde maar eervol en schoon is. Want de harmonische mensch vindt vrede in de erkenning van de wet der evolutie, d.i. het eeuwige rythme van geboorte, opbloei en dood. Wie meent, dat een koloniale politiek, d.w.z. de verhouding van afhankelijkheid en onderworpenheid van het eene volk ten opzichte van het andere eeuwig kan duren, miskent de waarheid van een natuurwet. Hij zal ervaren, dat een kunstmatig tot stilstand gebrachte groei vernietiging ten gevolge zal hebben en niet eens een schoonen, natuurlijken dood.

Het is het goed recht van de woordvoerders der Indonesische volken, voor zoover deze op een hogere trap van beschaving en cultuur zijn gekomen, om het ideaal te koesteren van een Indonesische eenheid, desnoods over de nationale verscheidenheid heen, al moet ik persoonlijk de vroegtijdige propaganda van deze gedachte afkeuren, omdat zij ons afleidt van de voor-de-hand-liggende plichten.

Wanneer in het Groot-Nederlandsch verband de Nederlandsche en Indonesische volken geen gemeenschappelijke belangen en geen gemeenschappelijke idealen kunnen najagen, dan zal waar-

schijnlijk deze geestesarmoede tot gevolg hebben, dat men uit elkander gaat. Nederland zal vermoedelijk in een Europeesch verband zijn nieuwe positie moeten zoeken, en wat Indonesië betreft, eerst dan zal het bestaansrecht van een Indonesische eenheid blijken, omdat ze alsdan zichzelf zal moeten handhaven met grooter kans van slagen dan een hoop losjes aan elkander hangende volken zonder een sterke band van eenheid.

Doch ik kom weer terug tot mijn geïdealiseerde Nederlanders en Indonesiërs, in wie de leiders niet zullen ontbreken, die niet zoeken naar datgene wat scheidt, maar juist naar datgene, wat samenhoudt en vereenigt; niet den nadruk leggen op de tegenstrijdigheid der belangen, maar op de belangen van hoogere orde: de eenheid in de verscheidenheid. Wanneer in dit Groot-Nederlandsch gedachte Rijk twee of meer volken leven met eigen zelfstandigheid, en niettemin naar buiten een eenheid vormend van hooger rang, m.a.w. bezielde door dezelfde idealen ten opzichte van de menschheid, dan beteekent dit het schoone einde eener koloniale politiek.

Zoo Nederland in dit stadium in het Groot-Nederlandsche Rijk niet meer uitsluitend de gezaghebbende is, economisch misschien nog evenveel als thans maar politiek minder te decreteren heeft, voor de rechtbank der nationale politiek zal de advocaat der humanitaire politiek ongetwijfeld in zijn voordeel pleiten.

Het wordt echter tijd, dat ik mijn abstractie, welke een utopie doch evengoed een richtsnoer kan blijken, laat voor wat zij is en dat ik thans terugkeer tot de werkelijkheid.

Ik behoef niet in den breede te betoogen, hoe ver de werkelijkheid van mijn ideaal af staat, als ik U vertel, dat, toen ik twaalf jaar geleden dezelfde denkbeelden verkondigde — alleen minder duidelijk en wat pathetischer; ik was nog heel erg jong — de critiek al heel weinig bemoedigend was. Een op Java geboren Nederlander, zich noemende „Indiër”, zeide met zichtbaren wrevel en teleurstelling: „ik verwachtte een Javaan te hooren spreken, maar ik moest naar een Nederlander zitten luisteren”. Een landgenoot merkte op: „och, het is zijn goede hart, dat hem zoo doet spreken” m.a.w. „hij is een sufferd”. Thans is het zoover gekomen, dat men mij wegens mijn verzoenende houding uitmaakt voor de „dolk in den rug der eigen broeders”, of onomwonden gezegd „een verrader”.

Als ik nu en dan over mijn ervaringen spreek, moet men mij niet aanzien voor een klager — ik vergeef en vergeet heel spoedig —, maar mijn persoonlijke ondervindingen heeft men te beschouwen als een illustratie van de werkelijkheid.

De algemeene geestesgesteldheid mijner landgenooten wordt op dit oogenblik gekenmerkt door verbittering en door beslist anti-Nederlandsche gezindheid. Destructieve en opstandige denkbeelden hebben bij het meerendeel der ontwikkelde landgenooten postgevat. Niet wortelende in den bodem van de eigen cultuur hebben vooral de z.g. intellectueele jongeren de uiterlijke vormen van de vreemde beschaving als criterium van aardische zaligheid aangezien. Zij zijn machtsbegeerigen geworden, maar geven zich geen rekenschap, dat de macht der Westerlingen gegrondvest is, behalve op hun wetenschap en hun techniek, ook op hun economischen zin en op hun kracht van organisatie.

Persoonlijk beschouw ik in dit tijdsgewricht van onze nationale ontwikkeling politieke macht niet als het summum bonum. Als ik mij echter een deel voel van mijn volk, dan moet ik ook politiek denken, maar dan is voor mij de vraag: hoe kan men leiding geven in den strijd tot verdediging van belangen — en ten opzichte van de massa van het volk zijn die belangen meest van stoffelijken aard — als er nagenoeg niets te verdedigen valt? Ja, wij hebben onze rechten op den grond, waarvan vreemdelingen uitgesloten zijn en dit groote recht hebben wij te danken aan de wetgeving der Nederlanders, maar verder is van volkswelvaart geen sprake: ons volk vertoont economisch een angstwekkende broosheid. „De Nederlanders, uwe vrienden”, zeggen mijn extremistische landgenooten, „hebben ons eerst politiek overweldigd en daarna economisch uitgемergeld”.

Zulk een bewering bewijst ons gemis aan historischen zin. Een werkelijk Indonesische, met name Javaansche, politieke macht bereikte haar glorie-tijdperk in de 14e eeuw, toen het Rijk Madjapaait zijn gezag uitoefende over een gebied bijna even groot als het huidige Nederlandsch-Indië. De Hollanders, zelfs eerder de Portugeezen, kwamen in den Archipel, toen een inheemsch imperium reeds verdwenen was; we verkeerden toen al in een toestand van politiek verval, van welke omstandigheid Westersche kooplieden slechts een handig gebruik hebben gemaakt om zich een machtspositie in onze landen te verzekeren. Die oude Hollanders hebben ons niet eens gewelddadig onderworpen in den

waren zin des woords, ze waren ons alleen te slim af. Wat spreekt men dus van een „worsteling om de vrijheid gedurende drie eeuwen“?

Het is moedwillig de waarheid niet willen zien, als men nú nog het zijn der Nederlanders in onze landen vereenzelvigt met uitbuiting en onderdrukking. Natuurlijk zijn er nog vele misstanden aan te wijzen en hebben nog misbruiken plaats; ik roep dan ook met nadruk: laten wij voor onze rechten en belangen opkomen frank en met klem, maar laat ons dit doen met redelijkheid en in concrete vormen en leg uw gevoelens van haat en verbittering den breidel aan. Dit toegeven aan uw lagere sentimenten is niet alleen schadelijk voor uzelf, maar het bederft de zaak van uw volk, waarvoor gij u als paladijnen en advocaten wilt opwerpen. „Uw politiek van samenwerking“, zeggen mijn tegenstanders weer, „komt neer op samenwerking met een stelsel, dat de exploitatie en dus de uitbuiting van eigen land en volk ten gevolge heeft. Een land van eenige duizenden effectenbezitters, waarvan ongeveer 2½ miljard aan kapitaal in Indonesië is belegd, en waarvan een 500 miljoen als baten naar Nederland toevloeit, is uit den aard afkeerig van elke hervorming, die aanstuurt op vermindering van regeermacht over Indonesië.“ (*Indonesia Merdeka*). Door te spreken over kapitalen, effecten en baten, door te werken met cijfers en getallen blijken deze bestrijders economisch althans eenigszins georiënteerd te zijn. Wel is het eenzijdig en min of meer oppervlakkig, alleen te kijken naar het aantal millioenen, dat Indonesië jaarlijks uitstroomt, en niet naar het aantal millioenen, waarmede de inkomsten der Indonesiërs worden vermeerderd door de aanwezigheid en de werkzaamheid van het Westersche kapitaal, echter, niet *dien* kant van de zaak wilde ik beschouwen. Maar waarom, zoo vraag ik, houden zij hun wijsheid onder de korenmaat en waarom geven zij niet van hun overvloed aan economische kennis aan het volk? Waarom sporen zij het volk niet aan tot positievere economische daden ter vermeerdering van de volkswelvaart? Hebben zij dan een der eerste lessen in staathuishoudkunde vergeten, dat de oorzaak van kolonisatie als verschijnsel haar grond vindt in de onbekwaamheid der bevolking van een land tot het te voorschijn brengen der rijkdommen van moeder aarde, waarop de geheele menschheid recht heeft? Bovenal, waarom geven zijzelve niet het voorbeeld bij honderden bij duizendtallen in de gezondmaking van ons volksleven?

Dit is het groote zwak van ons, Indonesiërs, dat wij, zelfs de ontwikkelden, over het algemeen genomen niet in staat zijn voor eigen zaken te zorgen. En hoe kan men de belangen van anderen behartigen, als men daarin ten aanzien van zijn eigen zaken te kort schiet? Laat ons aan het kapitalisme niet de schuld geven van dit gebrek, want deze zwakheid vertoont onze maatschappij ook daar, waar zij buiten het gedrang van het Europeesche kapitaal staat.

Wij moeten ook niet uit het oog verliezen, dat altijd in de geschiedenis politieke macht vooraf gegaan wordt door een zekere mate van geestelijke en stoffelijke welvaart, van cultureele en economische kracht. Neemt voor een oogenblik aan, dat de regering in ons land het instrument zij van de z.g. uitbuiters, dan zullen wij toch de medezeggenschap, zoowel in wetgeving als in bestuur, stuk voor stuk alleen kunnen veroveren door de bewijzen van onze wilskracht en bekwaamheid, van onze karakterhoogheid, van onze klare ziening van de verhoudingen, d.w. dus zeggen, dat wij onze plaats als leiders, als ware politici, moeten veroveren met de wapenen van kunde en verstand. Door haat te preeken, verbittering te zaaien en revolutie te verheerlijken, brengt gij uzelf van de wijs en wat in mijn oogen misdadig is: gij zoudt de massa, die niet critisch naar u luistert, op een onzalig oogenblik ter slachtbank jagen. En dat versterkt mijn overtuiging, dat de taak onzer leiders voorloopig ligt op economisch, cultureel, paedagogisch en sociaal terrein en dat wij vooralsnog de hoofdleiding moeten overlaten aan de Nederlanders, die politiek ervarener zijn dan wij.

„Maar ook zonder de politiek der kapitalistische groep”, luidt het wederwoord, „zou een politiek, welke naast verzachting der koloniale uitbuiting streeft naar verbroedering van Nederlanders en Indonesiërs tot mislukking gedoemd zijn. Daarvoor is het Nederlandsche volk niet geschikt, bevat het te veel afstootende eigenschappen. Een politiek van associatie, die slechts een bij uitstek innemend volk als het Fransche met succes voeren kan, is voor het Hollandsche volk met zijn psychische aversie voor het gekleurde ras niet weggelegd”. (*Indonesia Merdeka.*)

Deze uitspraak van Indonesiërs kan haast niet Hollandscher zijn: „alles is mooi en goed, behalve dat wat Hollandsch is”. Ik wil mij in deze niet als pleitbezorger van den Hollandschen aard opwerpen; de Nederlanders zelve zullen ook wel de dikwijls

gehoorde bewering van Hollander-haters onwaar maken, als zouden zij, behoudens uitzonderingen, die den regel bevestigen, in hun liefdesbetuigingen slechts platonisch zijn, omdat zij in hun hart alleen maar op zichzelf bedacht zouden wezen, een eigenaardigheid, welke men een zekere klasse van den nijveren middenstand pleegt aan te wrijven. Ik zou alleen mijn landgenooten erop willen wijzen, dat het laten spreken van gevoelens van teleurstelling en ten gevolge van grievende bejegeningen, persoonlijk opgedaan, een helder, objectief oordeel en inzicht in den weg staat.

Ik had anders kunnen denken en spreken, maar één zuiver mensch maakt voor mij goed wat honderd anderen hebben bedorven. Laten de Indonesiërs in Nederland aanraking zoeken met de besten van het land, opdat hun oogen open gaan voor het goede en edele in beschaving en volk dezer lage landen. Anders maken zij zich schuldig aan hetzelfde, wat zij den Nederlanders in Indonesië verwijten, n.l. dat deze hooghartig zich afzijdig houden zelfs van de besten uit de inheemsche maatschappij. Het spreekt van zelf, dat mijn landgenooten bij hun zoeken op onpure elementen zullen stuiten, doch laat ons niet versagen. Ook die landgenooten wil ik slechts een „matigt u” toeroepen, die naar aanleiding van mijn voet bij stuk houden op mijn ingenomen standpunt het volgende schrijven:

„Hoe graag zouden ook wij broederstrijd willen vermijden; de loop der wereldgeschiedenis bewijst, dat het niet mogelijk zal zijn. Het schijnt de tragiek van onderdrukte volkeren te zijn, dat eerst broederbloed moet vloeien voor de verwerving der vrijheid. Op de zee van bloed en tranen zal ons scheepje moeten zeilen, dat de wil tot vrijheid tot kompas heeft.” (*Indonesia Merdeka*.) Op zulk een zinloos pathos kan ik alleen maar antwoorden: indien gij louter om de eerezucht voor vrijheidshelden te spelen, in uw beeldspraak voor Argonauten, een zee van bloed en tranen voor uw eigen volk wenscht, dan moet ge de kwalificatie van een dergelijken wensch aan uw eigen geweten overlaten. Uw bloedige interpretatie van het „Dood een ieder, die de wereld hindert” van het Ramāyāna, profaneert den adel van het Oud-Indische gedicht en is alleen maar een bewijs te meer van uw critiekloozen geest. De drang naar de politieke vrijheid is voor een groot deel mijner ontwikkelde landgenooten een obsessie geworden, die den blik vertroebelt en hen belet in te zien, dat zelfs in een vrij volk slechts

een klein deel van dat volk in ware vrijheid leeft en dat het grootste deel zucht in geestelijke en stoffelijke slavernij. De ware vrijheid is voor mij de vrijheid der persoonlijkheid, die zich nòch door verguizing nòch door miskenning nòch door vereenzaming laat weerhouden om te spreken en te handelen naar de inspraak van haar zuiver geweten. Tot elken prijs de vrijheid willen veroveren staat voor mij, zooals de zaken thans staan, gelijk met de bloote vuist tegen ijzer te slaan, met in den storm uit de boot te springen om, na met bovenmenschenlijke krachtsinspanning aan den oever te zijn aangeland, moedwillig zich te storten in de ravijn. Aan een zelfmoordenaar kan men tot op zekere hoogte persoonlijke moed niet ontzeggen, doch ik weiger te gelooven, dat de mensch, die terwille van de glorie van het heldendom zijn medemenschen jaagt naar den zekeren ondergang, dit doet uit liefde voor die medemenschen.

Ik ben mij wel bewust, dat mijn gematigdheid door het overgroot deel mijner ontwikkelde landgenooten niet gedeeld wordt. De schrijver in een Hollandsch blad, die zegt, dat de *Oedayisten* — dat zijn de overtuigde aanhangers van de evolutie; de schrijver heeft het woord gevormd naar den naam van mijn tijdschrift *Oedaya* — verre in de meerderheid zijn, heeft zich zonder twijfel vergist, althans voorzoover die gematigde en verzoenende geest in woord of geschrift tot uiting is gekomen.

Het heeft in dit verband geen doel thans naar de oorzaken van den revolutionnair geest van mijn landgenooten te speuren. Maar het is ook misdadige onverschilligheid de oogen te sluiten voor de doordringing van destructieve denkbeelden van semi-Aziatischen oorsprong, welke een vruchtbaren bodem vinden in een economisch zwak volk, dat bij afbraak van de bestaande maatschappij schijnbaar alles te winnen en niets te verliezen heeft. Men kan er zich niet van af maken door te zeggen, dat het slechts „onverantwoordelijk geschrijf” en „kwajongenswerk” is. Het ontbreken van eenige rem, veroorzaakt door de lange verwaarloozing van moreele educatie, en als gevolg daarvan de afwezigheid van een groot aantal critisch-denkende leiders, het doorsiepielen van deze ontwrichtende denkbeelden tot de groote massa, deze vormen het gevaar, dat paard met wagen blindelings naar de vernietiging holt. Er zijn op dit oogenblik noodig een koel hoofd en een vaste hand, maar ook een groot en liefdevol hart en bovenal een hoog idealisme.

Dit idealisme, in de eerste plaats, Nederlanders, wordt van *U* verwacht, want uw cultuur heeft de Voorzienigheid gemaakt tot een der bevruchtende factoren in de opleving der Indonesische volken. Uw beschaving heeft een hooge roeping te vervullen in den opgang van Indonesië. Het zal dan ook in dezen kring ongetwijfeld met een gevoel van waardigen trots vernomen worden, een trots waarin ik mij volkomen kan verplaatsen, dat in den ontwikkelingsgang van de nationale eenheden in Indonesië de Nederlandsche cultuur, in het bijzonder haar schoone uitingsvorm de Nederlandsche taal, een leidende rol speelt. De groote organisaties van de jongeren op Java, op Sumatra, in de Minahassa, bezitten eigen veel gelezen organen, welke naast teksten in een der inheemsche talen, ook artikelen bevatten gesteld in keurig Nederlandsch. En in de verre toekomst zal in de tendenz tot de ontwikkeling van een Indonesische eenheid in nog hoogere mate de onmisbaarheid van de Nederlandsche taal gevoeld worden als middel tot uitwisseling der nieuwe en herboren gedachten tusschen de waardige leiders en vertegenwoordigers der Nederlandsche en Indonesische volken, de broedervolken van Groot-Nederland.

Willen de inheemsche beschavingen, de volkskrachten, de volkstalen en de volksgeest, die nu als sluimerende zaden in den bodem ontkiemen, uit haar winterslaap ontwaken om te komen tot een gezonden en volkomen bloei, zoo zal naar mijn overtuiging de zomer-warmte van een levende en sterke cultuur over de velden moeten waaien, en de lente-wind, die de levenwekkende warmte draagt, zal zijn uw schoone Nederlandsche taal.

INDISCH RESTAURANT

J. v. GEEMERT

LAAN VAN MEERDERVOORT 68 — TELEF. 34516

DEN HAAG

EERSTE KLASSE INRICHTING
ORIGINEELE JAVAANSCH E BEDIENING

Van NOTO SOEROTO verschijnt binnenkort bij de
N.V. „ADI-POESTAKA", DEN HAAG

een bundel NIEUWE FLUISTERINGEN. Gedrukt op Oud-
Hollandsch papier en genummerd van 1—500. Met portret van
den dichter. Alleen gebonden verkrijgbaar. Prijs . . f 3.50

Van denzelfden schrijver zijn verschenen:

MELATI-KNOPPEN, 1915, 2e druk 1919 . . . f 3.75

Gedichten, geschreven in rhythmisch proza.

DE GEUR VAN MOEDERS HAARWRONG, 1916,
2e druk 1922. „ 3.75

Gedichten, geschreven in verzen.

RABINDRANATH TAGORE, met portret van Ra-
bindranath Tagore, door W. Rothenstein, 1916,
2e druk 1920. „ 1.75

Een kleine, biographische studie.

FLUISTERINGEN VAN DEN AVONDWIND, met
portret van den schrijver naar het schilderij van
Th. B. van Lelyveld, 1917, 2e druk 1920 . . „ 3.75

Liefdesaphorismen en -spreken.

BLOEME-KETENEN, 1918 „ 3.75

Gedachten voor het Moederland, geschreven in rhythmisch proza.

LOTOS EN MORGENDAUW, met teekeningen van
Jodjana en bandstempel van Soerjowinoto, 1920 . . „ 3.75

Gedachten voor Moeder en Kind, geschreven in rhythmisch proza.

TAGORE'S OPVOEDINGSIDEALEN, met 5 illu-
straties, 1921 „ 3.50

Een studie over de Shanti Niketan-school te Bolpur.

TAGORE, DE LEERSCHOOL VAN DEN PAPE-
GALEN TOESPRAKEN IN SHANTINIKETAN
met portret van den dichter en 8 illustraties van
Abanindranath Tagore, 1922 „ 5.40

Een bewerking van een satirische opvoedings-
methode voor Oosterse kinderen en van de toespraken door
Tagore gehouden voor zijn leerlingen.

ABONNEERT U OP EN ADVERTEERT
IN

"OEDAYA"

RIJK GEILLUSTREERD MAANDSCHRIFT VOOR
NEDERLAND EN INDONESIË
ONDER HOOFDREDACTIE VAN
RN. MS. NOTO SOEROTO

Abonnementsprijs slechts f 3.— per jaar voor Nederland en Indonesië
voor het Buitenland . . . f 5.—

VRAAGT PROEFNUMMERS EN ADVERTENTIE-TARIEF
LAAN VAN MEERDERVOORT 60 - DEN HAAG

2 cent

DRUKWERK

ONDERGETEEKENDE (duidelijk s. v. p.)

ADRES

WENSCHT ZICH TE ABONNEEREN OP
„OEDAYA“ VOOR 12 NRS. EN ZENDT
HIERBIJ EEN POSTWISSEL AD F 3.—

Handtekening:

Aan

de Adm. van „Oedaya“

Laan van Meerdervoort 60

'S-GRAVENHAGE

